

Na temelju članka 38. točke 6. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 19/99, 19/01, 20/01 - pročišćeni tekst, 10/04, 18/05, 2/06, 18/06, 7/09, 16/09, 25/09, 10/10, 4/13 i 24/13), Gradska skupština Grada Zagreba, na 23. sjednici, 12. veljače 2015., donijela je

PROGRAM **promicanja i unapređenja dojenja u zajednici za razdoblje 2015. - 2017.**

1. UVOD

U cilju koordinacije brojnih aktivnosti u svezi s promicanjem i unapređenjem dojenja na razini lokalne zajednice, nastavljajući se na dosadašnje programe Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) i UNICEF-a: "Rodilišta - prijatelji djece" izrađen je Program promicanja i unapređenja dojenja u zajednici za razdoblje 2015. - 2017. (u daljnjem tekstu: Program). Sukladno Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva za razdoblje 2012. - 2020., koju je Hrvatski sabor usvojio u rujnu 2012., dojenje je također jedan od prioriteta. U tom se dokumentu ističe zadatak provedbe Programa promicanja dojenja u Republici Hrvatskoj. Važan dokument je Konvencija UN-a o pravima djeteta, sukladno kojoj se svaka država članica obvezuje pružati obavijest, obrazovanje i potporu u korištenju temeljnih spoznaja o dječjem zdravlju i prehrani te informacije o prednostima dojenja. Iz svih navedenih dokumenata proizlazi da je dojenje pravo djeteta i njegove majke, a da je zajednica dužna osigurati najbolje moguće uvjete za ostvarivanje tog prava.

Program je izradio Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja" sukladno navedenim dokumentima te Zaključku o osnivanju i imenovanju Koordinacijskog odbora Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja" (Službeni glasnik Grada Zagreba 5/14).

Vitalni statistički pokazatelji iz Zdravstveno-statističkog ljetopisa Grada Zagreba za 2013. pokazuju činjenicu da se Grad Zagreb nalazi u vrlo nepovoljnim demografskim trendovima. U 2013. u Gradu Zagrebu rođeno je 12.227 djece, od kojih je živorođenih bilo 12.200 (99,78%), mrtvorodenih 27 (0,22%), a nakon poroda umrlo je 23 djece (0,19%). Razvidno je da se bilježi blagi pad poroda u odnosu na 2012., kada je bilo rođeno 12.621 dijete. Prema podacima iz Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2013. koji se odnose na prehranu za dob 0 - 2 mjeseca 71,8% dojenčadi hranjeno je isključivo majčinim mlijekom, 14,4 % dojeno je uz nadomjestke za majčino mlijeko, a 13,8% bilo je na umjetnoj prehrani. U razdoblju od 3 do 5 navršenih mjeseci života udio dojenčadi hranjene isključivo majčinim mlijekom pada na 58,2%, uz nadomjestke za majčino mlijeko dojeno ih je 20,1%, a 21,7% bilo je na umjetnoj prehrani. Nakon navršenih 6 mjeseci života isključivo dojenih je 19%.

S obzirom na navedene pokazatelje u okviru Nacionalne strategije razvoja zdravstva za razdoblje 2012. - 2020. jedan od prioriteta je dojenje te nastavak provedbe projekta "Rodilišta - prijatelji djece". Sva rodilišta u Republici Hrvatskoj donijela su Odluku o sudjelovanju u programu "Rodilišta - prijatelji djece". Ured UNICEF-a u Republici Hrvatskoj u suradnji s Ministarstvom zdravlja osnovao je programski savjet za ponovno provođenje programa "Rodilišta - prijatelji djece". Danas nakon 20-godišnjih aktivnosti na području promicanja dojenja, od 31 rodilišta u Republici Hrvatskoj, njih 30 nosi naziv "Rodilište - prijatelj djece", a od preostalog (KBC Zagreb - rodilište Petrova) očekuje se da uskoro ostvari taj naziv i tako će se Republika Hrvatska uvrstiti u rijetke zemlje koje su postigle taj uspjeh.

Pored tako velikog broja rodilišta s nazivom "Rodilište - prijatelj djece" važno je istaknuti i kvalitativne rezultate koji se odnose na povećan broj dojene djece u rodilištima, a povećan je i broj isključivo dojene djece prvih mjeseci. Vrlo je važan aspekt programa dojenja i zajednički boravak majke i djeteta u sobi nakon rođenja (tzv. rooming-in).

Prije početka programa dojenja u svim hrvatskim rodilištima široko se provodila praksa odvajanja majke i djeteta nakon rođenja. Danas sva hrvatska rodilišta omogućuju rooming-in, što je jedan od uvjeta da bi rodilište moglo imati naziv "Rodilište - prijatelj djece". U programu "Rodilišta - prijatelji djece" definirani su sljedeći kriteriji za provođenje "Deset koraka do uspješnog dojenja", koje moraju zadovoljiti rodilišta i bolnice da bi dobili naziv "Rodilišta - prijatelji djece":

1. Imati pisana pravila o dojenju dostupna svom zdravstvenom i nezdravstvenom osoblju koje skrbi o majkama i djeci.
2. Osoblje koje skrbi o majkama i djeci podučiti u znanju i vještinama potrebnim za poticanje dojenja.
3. Informirati sve trudnice o dobrobitima dojenja i o tome kako se doji.
4. Pomoći majkama da počnu dojiti unutar pola sata od rođenja djeteta.
5. Pokazati majkama kako se doji i održava mliječnost dojki (laktacija), čak i ako su majke odvojene od svoje dojenčadi.
6. Ne davati dojenčadi nikakvu drugu hranu ili piće, već samo majčino mlijeko, osim ako to nije medicinski uvjetovano.
7. Prakticirati "rooming-in" - omogućiti majkama i djeci da borave zajedno tijekom 24 sata.
8. Poticati majke da doje na novorođenčev zahtjev.
9. Ne davati nikakve dude ni dude varalice djeci koja se doje.
10. Podupirati osnivanje grupa za potporu dojenja i uputiti majke na njih pri izlasku iz rodilišta.

Program je ponajprije orijentiran da zagrebačka rodilišta i dalje budu "Rodilišta - prijatelji djece" i održe stečeni naslov. U okviru Programa provodit će se aktivnosti edukacije (zdravstvenih djelatnika, trudnica i roditelja, šire zajednice) te unaprijediti dostupnost službi i programa za potporu dojenju, da bi se radi zaštite zdravlja osigurala učinkovita potpora svakoj ženi, bilo da je riječ o potpori koju pružaju zdravstveni djelatnici preko dostupnih savjetovališta u sustavu zdravstva, bilo u okviru suradnje s organizacijama civilnog društva.

Cilj Programa je održavati i postojeće aktivnosti usmjerene na promicanje dobrobiti dojenja u rodilištu i trudnoći grupama za potporu dojenju i trudničkim tečajevima, povećati postotak dojene djece do 6. mjeseca života te povećati postotak ukupno dojene djece od 7. mjeseca do 1., odnosno do 2. godine života. Dodatno se planira unaprijediti suradnja te potpora

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
-------	-----------------------	------------------	----------	----------------------	----------------------

Dojenje općenito unapređuje zdravlje majke i djeteta, a dugoročno pridonosi postizanju više razvojnih ciljeva, prije svega smanjenju smrtnosti kod djece. U Europi i svijetu prioritet su javnog zdravstva zaštita, promicanje i potpora dojenju. Niske stope i rani prestanak dojenja imaju značajne negativne zdravstvene i društvene posljedice za djecu, žene, okoliš, a uz to rezultiraju većim troškovima za zdravstvenu njegu i povećavaju nejednakosti u zdravlju. Promicanje dojenja uvelike ovisi o provođenju nacionalne politike dojenja i preporuka na svim razinama sustava tako da se dojenje smatra normom.

2. MJERE ZA PROMICANJE I UNAPREĐENJE DOJENJA

Mjera 1. Promicanje dojenja u zajednici

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
1.1.	Promicati dojenje u zajednici u suradnji s medijima	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	mediji	Proračun Grada Zagreba (subvencionirani mediji)
1.2.	Obilježavati Svjetski i Nacionalni tjedan dojenja prigodnim aktivnostima	kontinuirano prvi tjedan u kolovozu/ listopadu	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Zdravstvene ustanove kojih je osnivač Grad Zagreb "Rodilišta - prijatelji djece" Organizacije civilnog društva Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku	Proračun Grada Zagreba
1.3.	Organizirati stručne skupove, tribine, okrugle stolove, javne akcije i konferencije u cilju promocije dojenja u zajednici	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Zdravstvene ustanove kojih je osnivač Grad Zagreb "Rodilišta - prijatelji djece" Organizacije civilnog društva Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku	Proračun Grada Zagreba

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
1.4.	Izraditi projektni prijedlog i logo kampanje u cilju kontinuiranog promicanja dojenja u zajednici edukativnim materijalom te suvremenim medijima (internet, facebook)	listopad 2015.	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Zdravstvene ustanove na području grada Organizacije civilnog društva Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku	Proračun Grada Zagreba
1.5.	Osigurati osnovni informativni edukativni priručnik o roditeljstvu i dojenju majkama pri izlasku iz rodilišta	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Zdravstvene ustanove na području grada Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba

POKAZATELJI PROVEDBE:

- broj medijskih objava
- broj i vrsta izrađenih promotivno-edukativnih materijala
- broj održanih prigodnih događanja
- broj polaznika (stručnih skupova, konferencija, okruglih stolova)
- broj medija, udruga i drugih pravnih osoba uključenih u aktivnosti promocije dojenja u zajednici
- izrađen projektni prijedlog i logo kampanje

Mjera 2. Unapređenje dojenja u zajednici.

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
2.1.	Poticati rad grupa za potporu dojenju	kontinuirano	Klinička bolnica "Sveti Duh" Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Organizacije civilnog društva	Gradski ured za zdravstvo Zdravstvene ustanove na području grada Zagreba	Proračun Grada Zagreba
2.2.	Nastaviti provedbu programa "Trudnički tečajevi"	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo	Klinička bolnica "Sveti Duh" Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Dom zdravlja Zagreb - Istok	Proračun Grada Zagreba

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
2.3.	Povećati broj dostupnih savjetovališta za djecu i majke	kontinuirano	Klinička bolnica "Sveti Duh" Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Organizacije civilnog društva	Gradski ured za zdravstvo Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Proračun Grada Zagreba
2.4.	Unaprijediti suradnju s patronažnim sestrama i pedijatrijskim službama dodatnim stručnim edukacijama	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar	Zdravstvene ustanove na području grada Organizacije civilnog društva Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku	Proračun Grada Zagreba
2.5.	Osigurati ambulantu za laktaciju	kontinuirano	Klinička bolnica "Sveti Duh"	Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba
2.6.	Osigurati klupe za dojenje ili posebno označiti postojeće na području pojedinih gradskih četvrti (uključujući parkove za djecu i igrališta)	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo	Služba za mjesnu samoupravu (gradske četvrti)	Proračun Grada Zagreba
2.7.	Osigurati mjesta za prematanje i dojenje unutar zdravstvenih ustanova te organizacija civilnog društva koje promiču dojenje	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo	Zdravstvene ustanove kojih je osnivač Grad Zagreb Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
2.8.	Nastaviti provoditi preporuke Svjetske zdravstvene organizacije i UNICEF-a "Deset koraka do uspješnog dojenja"	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Ministarstvo zdravlja Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku Zdravstvene ustanove na području grada Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba
2.9.	Izraditi metodologiju prikupljanja podataka o majkama koje doje	prosinac 2016.	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Ministarstvo zdravlja Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" (Služba za statistiku) Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba
2.10.	Unaprijediti suradnju s ljekamicima (educirati ljekarnike za potporu dojenju)	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Ljekame na području grada Zagreba Stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba

R.br.	Provedbene aktivnosti	Rokovi izvršenja	Nositelj	Suradnici u provedbi	Financijska sredstva
2.11.	Provoditi zdravstvenu edukaciju: - specifičnih socijalnih skupina (žena Romkinja, maloljetnih trudnica, socijalno ugroženih skupina) - majki vulnerabilnih skupina (nedonošćad i djeca s teškoćama u razvoju)	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo	Zdravstvene ustanove na području grada Zagreba Dom zdravlja Zagreb - Istok Dom zdravlja Zagreb - Zapad Dom zdravlja Zagreb - Centar Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" (Služba za školsku i sveučilišnu medicinu, Savjetovalište za mlade) Organizacije civilnog društva	Proračun Grada Zagreba
2.12.	Poticati ustanove na pridržavanje odredbi Međunarodnog pravilnika o reklamiranju nadomjestaka za majčino mlijeko	kontinuirano	Gradski ured za zdravstvo Koordinacijski odbor Grada Zagreba za "Grad Zagreb, prijatelj dojenja"	Ministarstvo zdravlja Ured UNICEF-a za Republiku Hrvatsku Zdravstvene ustanove kojih je osnivač Grad Zagreb Ljekarne na području grada Zagreba	Proračun Grada Zagreba

POKAZATELJI PROVEDBE:

- broj provedenih aktivnosti
- broj polaznika (edukacija, savjetovališta, grupa za potporu dojenju)
- izrađena metodologija prikupljanja podataka o majkama koje doje
- broj socijalnih i vulnerabilnih skupina koje su uključene u programe
- broj dojene djece
- praćenje primjene Međunarodnog pravilnika o reklamiranju nadomjestaka za majčino mlijeko

3. SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA:

Sredstva za provedbu aktivnosti u okviru zadanih mjera iz Programa za 2015. godinu planirana su u Proračunu Grada Zagreba za 2015. na poziciji Gradskog ureda za zdravstvo: **AKTIVNOST 30 GRAD ZAGREB - PROGRAM PROMICANJA DOJENJA.**

Za 2016. i 2017. godinu sredstva će se planirati u proračunu Grada na proračunskoj poziciji Gradskog ureda za zdravstvo prema utvrđenim smjernicama ekonomske i fiskalne politike Grada Zagreba.

4. Ovaj će program biti objavljen u Službenom glasniku Grada Zagreba.

KLASA: 021-05/15-01/19

URBROJ: 251-01-05-15-5

Zagreb, 12. veljače 2015.

Predsjednik

